

1864 sålunda: äock må inom rikets nordligare län, då afsöndringslägenheten icke öfverstiger 50 kvadratrefvar ouppodlad jord, samt sker från hemman som undergått laga skifte, afgälden utan stadfästelse få förblifva vid hvad mellan afsöndringsgifvare och tillträdare öfverenskommet är.

Stockholm den 28 Januari 1871.

C. E. Hjelm.

N:o 162.

Herr C. E. Hjelm: Angående underhållsskyldigheten af by- eller utfartsvägar.

Vid sidan af de nyare, mera fullkomliga kommunikationerna samt lands- och häradsvägarne, hvilka till följd af bestämda, strängt tillämpade och öfvervakade föreskrifter väl underhållas, finnes ett annat slag, numera äfven allmänna vägar, hvilka i det närmaste äro af lagstiftningen förbisedda, och äfven af dem, som hafva åliggande att dem underhålla; hvarföre de ock — till öks förstörande, till tids förödande och icke så alldeles sällan till människolifs förspillande, genom att läkarevård och medicin icke kan inom rätt tid anskaffas — ofta, på många ställen alltid, äro i det närmaste ofarbara. Dessa äro de så kallade "byavägarne", hvilka numera icke äro att anse såsom enskilda, utan såsom allmänna, samt böra såsom sådana, då de äro utfartsvägar för en större eller mindre menighet, efter behof underhållas och derutinnan öfvervakas.

I hela riket utgöra byavägarne flera tusende mil, och många hundra tusen af landets bebyggare hafva endast genom dem utfart till platser med bättre ordnade kommunikationer; blott inom den församling jag tillhör finnas byavägar sammanlagdt

till cirka 40 mils längd, genom hvilka omkring 7,000 personer hafva sin enda samfärd med kustplatserna och hvarpå årligen i djup gytta samt nedplöjda hjulspår med oupphörliga gropar framsläpas många tusende tunga lass, och sådant är förhållandet i många delar af riket. Det synes sålunda vara hög tid, att lagstiftningen något *närmare* bestämmer, huru berörda vägar skola underhållas, samt *föreskrifver* att fullgörandet af underhållspligten blifver behörigen öfvervakad. I allmänna lagen finnes derom icke något stadgande, men i Kongl. resolutionen af den-8 Januari 1735 heter det väl: "de så kallade byavägarne skola endast underhållas af dem, som sig deraf betjena, så att landet dermed icke för en eller annans bekvämlighet besväras"; men med denna ofullständiga bestämmelse, är det helt naturligt att de år efter annat allt hårdare anlidade bya- eller utfartsvägarne förblifva opåfyllda och sålunda till sist ofarbara, ty med detta: "skola underhållas af dem, som sig deraf betjena", följer icke att någon myndighet är ålagdt eller makt lemnad öfvervaka att de verkligen underhållas. Vanligen är också förhållandet sådant, att, då en vill sätta vägen i farbart skick, säga tio nej; och om på bystämma några fatta beslut i sådan syftning, är det icke bindande för andra än dem, som underskrifva beslutet och hvilket alltid en del undandraga sig; eller om, i lyckligaste fall, en by skulle någorlunda enigt fatta sitt beslut för lagning, stannar en annan vid samma väg liggande by, vid motsatt beslut; hvarpå följa kostsamma besvärsskrifvelser eller ansökningar hos Konungens befälningshafvande, till intet gagnande syneförrättningar samt inbördes split — och vägen förblifver som han var.

Under en tid, då det blott var en eller annan bonde, som hade sin utfart till kyrkan på sådan väg, då samfärdseln var ringa och framforslingen af egentliga foror icke ifrågakom på byavägar, — då kunde möjligen föreskriften i berörda Kongl. resolution vara på sitt ställe, men under de 136 år, som den varit gällande, har odlingen och brukningsdelarnes antal jemte folkstocken mångdubblats, behofven blifvit helt annorlunda, och en lätt samfärd genom de medel, som stå de olika orterna till buds, har för alla blifvit ett oafvisligt behof. Numera bo på många ställen tusendotals personer utefter en och samma byaväg, hvilken icke sällan är 3 till 10 mil lång. Genom att lagstiftningen icke ålagt eller bemyndigat någon att vaka öfver, huru de underhållas, äro dessa vägar till stor del en verklig plåga för människor och dragare, ja ofta en tortyr, hvilken icke så alldeles sällan haft döden till följd; och genom den, emot om de vore ordentligt underhållna, stora tidsförlust och slitningar af ök, som de förorsaka, sådana de nu vanligast äro, föranleda de till långt större utgifter än hvad ett ordentligt underhåll skulle kosta; hvarföre jag på grund af det anförda får föreslå:

att Riksdagen för sin del beslutar, att med underhållsskyldigheten af bya- eller utfartsvägar och desammas afsynande bör förhållas på sätt derom för allmän väg är stadgadt; dock så att, uti underhållet af sådana vägar, inga andra än de för

hvilka de äro utfartsväg böra taga del, samt i underdånig skrifvelse anhåller, att Kongl. Maj:t utfärdar en förordning i sådan syftning.

Stockholm den 28 Januari 1871.

C. E. Hjelm.

N:o 163.

Af Herr F. Adson Palander: Om anslag för byggandet af en jernväg mellan Wexiö och Carlskrona.

Då jag vid sistlidne års riksdag framställde yrkande om anslag för jernväg till Carlskrona, hade icke de hotande moln, hvilka nu skymma den politiska horisonten ännu visat sig. Jag utgick därför från den förutsättningen, att vårt i stark utveckling stadda land för den närmare framtiden icke skuile vilja eller ens böra afse de medel, som erfordras för Carlskronas fullständiga befästande, och sökte i sammanhang dermed ådagalägga, huru ytterst viktigt det är, att genom jernväg sammanbinda det ofullständigt befästade Carlskrona med landets stambanesystem. Endast genom en sådan förbindelse nemligen är det möjligt, att landvägen hastigt ditsända stridskrafter, och att undvika behofvet af att der hålla sådana för den i Carlskrona dockor förvarade fartygsmaterielen nödiga större förråder af ammunition, proviant, beklädnad, utredningsartiklar och materialier, hvilka vid en svagt befästad hamn icke böra finnas. Genom tilldragelser, som timat efter sistlidne års riksdag hafva förhållandena emellertid fått en helt och hållet förändrad gestalt. Nödvändigheten af Carlskronas snara sättande i försvarbart skick har af dessa tilldragelser blifvit en tydlig följd, förutsatt, att vi anse önskvärdt, att i händelse af krig hindra fiendtliga arméer att hos oss landstiga, och att vi förstå att uppfatta den försvarskraft ett efter våra förhållanden lämpadt sjöförsvar *numera* erbjuder. För ett